ఆకుపచ్చ సంపెంగల వాసనల్ని, పసుపు పచ్చ సంపెంగల గమ్మత్తు వాసనల్ని తనలో కలుపుకున్న గ్రీన్ వేలీని దాటి మెట్లెక్కుతోంటే, ఓ ముసలావిడ, తన దోసిట్లో పువ్వుల్ని కొనమని అందర్నీ అడుగుతోంది. అందర్లానే నేనూ వద్దన్నాను. ఆమె మరీ మరీ అడుగుతోంటే ఆఖరికి విసుగెత్తి కసురుకున్నా.

స్థాన బలం

ఉరింటి సువేశి

"అమ్మా, మీరీ పువ్వులు తీస్కుంటేనే నేనీ పూట కాఫీ తాగగలను" ఆఖరి ప్రయత్నంగా దీనంగా అడిగింది.

డిన్నర్‌తో సాఫ్ట్ డ్రింక్స్ తీస్కునే నేను, ఊర్లెళ్లే ప్పుడు మినరల్ వాటర్ బాటిల్స్‌ను తప్పనిసరిగా తీస్కెళ్లే నేను, చటుక్కున వెనక్కి తిరిగి అయిదు రూపాయలు ఆమె చేతిలో పెట్టి ముందుకు నడిచాను.

"అమ్మా, పువ్వులు తీస్కో కుండా వెళిపోతారేం? తీస్కోండి" అంటూ నా వెనకే వచ్చింది.

"వద్దు, మా దగ్గర ఉన్నాయి.'

"అయితే ఈ డబ్బులు నా కొద్దమ్మా." దీనమైన ఆ కళ్లల్లో నిజాయితీ నన్ను కదిలించింది.

పువ్వులు తీస్కుని టిక్కెట్టు కోసం క్యూలో నిల్చున్నాము.

'సింహాచలమూ మహా పుణ్యక్షేత్రమూ' లౌడ్‌స్పీకర్‌లోంచి మధురంగా వినిపిస్తోంది ఘంటసాల కంఠం.

సహస్రనామార్చన టిక్కెట్టుకై ఏభై రూపాయ లిచ్చాను. టిక్కెట్టు మీద పది రూపాయలు అని ఉన్నా ఏభై రూపాయలు తీస్కున్నారు.

ఆ తికమక ఏంటో అర్థం కాక అడిగితే పాత టిక్కెట్టు మీద కొత్త స్టాంపు చూపించి వెటకారంగా నవ్వా డాయన. స్థానబలం. అంతే!

నేను మారు మాట్లాడకుండా ముందుకు నడుస్తున్నా. అంతలో ఓ పల్లెటూరి ఆసామి తెల్ల గన్నేరు పూల దండ కప్ప స్తంభానికి వేశాడు.

"అయ్యయ్యో, ఏంటిది? టిక్కెట్టు తీస్కోవా, ఏం? ముందా దండ తియ్యి" బట్టల్లో ఉన్న ఆలయోద్యోగి బలవంతంగా దండ లాగేశాడు.

"అయ్యో, నా నెరగనయ్యా. దండ నాగ్గియండి బాబూ, తెగి పోద్ది. అమ్మా, బేగి రావే బాబు గారికి డబ్బు లియ్యాల" కంగారుగా తల్లిని పిలుస్తూ నెమ్మదిగా దండ తీస్కున్నాడు.

మన డబ్బులతో కొన్న దండ మనం వెయ్యటానికేం? అదీ ఓ రాతి స్తంభానికి! దాని క్కూడా డబ్బు లివ్వాలా? కానీ నోరెత్త కూడదు! అక్కడ వాళ్లదే పెత్తనం, స్థానబలం! అంతే!

"సహస్ర నామార్చన చేయించాల్సిన వాళ్లంతా ఇటు వైపు రండమ్మా!" గర్భ గుడి నుంచి పురోహితుడు గట్టిగా పిలుస్తున్నాడు. లోపల కర్పూర పరిమళం. నలుగురు పురోహితుల వేదమంత్ర ఘోషలో ఆ ప్రాంగణ మంతా పవిత్రత. ట్యూబ్ లైట్ల కాంతిలో చందనధారి అయిన నృసింహస్వామి కళకళలాడి పోతున్నాడు.

చిన్న చిన్న కిటికీ ల్లాంటి రాతి చెక్కడాల మధ్య నుంచి పూజ సామగ్రి తీసుకుని, గోత్రనామధేయాల్ని మాత్రమే మార్చి పూజ చేస్తున్నా డా పురోహితుడు.

అందులో ఒక్క ముక్కా మా కెవ్వరికీ అర్థం కాదు. ఆ దేవుడికి వినిపించదు. అలా అనే కంటే వినిపించుకోడు అంటే బావుంటుందేమో!

తన కళ్లముందే ఎన్ని ఘోరాలు జరుగుతున్నా చిద్విలాసంగా నవ్వుతూ, ఏం పట్టనట్లే ఉంటాడు కాబట్టే అతను దేవు డయ్యాడు! అక్కడ ఫ్యాన్లు లేక పోవడం వల్ల విపరీతంగా ఉక్క పోస్తోంది. పురోహితుడు గట్టిగా చదువుతోన్న మంత్రాల్లో కోపం, చిరాకు సైతం మిళితమయ్యా యనిపిస్తోంది. బహుశా అది నా అనుమానమే కావచ్చు.

భక్తుల కోర్కెల్ని దేవుడికి తెలిపే మధ్యవర్తిలా పూజారి.

"మమ్మీ, పూజారి గంట ఎందుకు కొడుతున్నాడు?"

"నిద్ర పోతున్న దేవుడిని లేపడానికి" అన్నా ఒళ్లు మండి, ఎందు కంటే ఈ పూజల మీద నా కంతగా నమ్మకం లేదు. మరెందు కింత దూరం రావడం అంటే, ఏదో మార్పు అంతే. దేవుడు ఏదో చేసేస్తాడని మాత్రం కాదు.

ఈ మార్పు సైతం ఈ రోజెందుకో చిరాకు తెప్పిస్తోంది. బహుశా కార్తోన్న చెమట వల్ల కావచ్చు.

పక్కన నిల్చున్న వారి తడిసిన బట్టలు అంటుకోవడం వల్ల కలుగుతోన్న కంపరం వల్లా కావచ్చు.

"అవునా మమ్మీ? నువ్వు చెప్పింది నిజమేనా? దేవుడు కూడా మనలానే నిద్ర పోతాడా?"

"అదేం కాదమ్మా. మన చుట్టూ ఉన్న దుష్ట శక్తుల్ని దూరంగా పంపడానికి గంట వాయిస్తాం' ' అమ్మ చెప్పింది మనవరాల్ని దగ్గరకు తీసుకుని.

"దేవుడి సమక్షంలో కూడా మన చుట్టూ దుష్టశక్తులు ఉంటాయా?" అన్నా నేను నవ్వేసి.

"మనలో ఉన్న చెడు గుణాలే దుష్టశక్తులు. మనం ప్రార్థించేప్పుడు ఆ దురాలోచనల్ని దూరం చేసి దేవుని మీదే మనసు నిమగ్నం చేసి పూజ చేసే సదుద్దేశ్యంతోనే ఈ గంట వాయిస్తాం."

అమ్మ విశ్లేషణకు అబ్బురం కలిగింది. అమ్మ పెద్దగా చదువుకోలేదు. అప్పటి ఎస్.ఎల్.సి.

ఒక పౌండు జ్ఞానాన్ని సద్వినియోగం చేస్కోటాన్కి పది పౌండ్ల కామన్‌సెన్స్ కావాలట! ఆమె లేనిదే ఇంటా బయటా ఏ పనీ జరగదు.

నేనిలా ఆలోచనల్లో ఉండగానే శఠగోపం నా శిరస్సున పెట్టి తీర్థం నా దోసిట్లో పోసి పూజ అయిం దనిపించాడు పూజారి.

తిరిగి వస్తోంటే రాసుల్లా పోసిన కొమ్ము సెనగలు, బఠాణీల దుకాణాలు కనిపించాయి. కాలక్షేపాన్కి బఠాణీని మించింది లేదు. నేనిక్కడ బఠాణీలు తీస్కుంటుంటే, "లోపల్నుండి అసలైన గంధం చెక్కల్ని తీసుకు రావయ్యా, ఎం తయినా పర్లేదు" పక్క దుకాణంలో దుకాణదారు నుద్దేశించి లోగొంతుకతో అన్నారు మా వారు.

"మీరు భలే కనిపెట్టేశారు బాబూ. అసలు సిసలైన చెక్క లివిగో" అంటూ లోపల్నుండి పల్చటి గంధం చెక్కల్ని బయటకు తెచ్చి చూపించాడు. ఒక్కోటీ అరవై రూపాయ లట. నా కెందుకో వాటి మీదా నమ్మకం కుదర్లా. అయినా తప్పదు. హైద్రాబాదు స్నేహితులకు తీస్కెళ్లాల్సిందే.

"తిరుపతి తర్వాత రిచ్చెస్ట్ టెంపుల్ సింహాచల మట!" ప్రసాదం తింటోంటే నాన్న గారన్నారు. అన కూడదు కానీ అది ప్రసాదం కాబట్టి తింటున్నాం.

ఇంటికి వచ్చాక ఫోన్ వచ్చింది, రాష్ట్ర కేంద్ర సమాచారం వాళ్ల సాహితీసంఘం నాతో ఇష్టగోష్ఠికి ఏరాటు చేస్తోందని.

రచయిత్రి అనగానే అందరికీ ముందుగా గుర్తొచ్చేది ఒక్కటే - స్త్రీ వాదం. స్త్రీకి స్వేచ్ఛ నివ్వాలా? మనాళ్ల దృష్టిలో అదో పేద్ద అంతర్జాతీయ సమస్య. అయినా స్త్రీకి స్వేచ్ఛ ఇవ్వడం ఏమిటి? అసలు మగాడికి ఎవ రిచ్చారు? అయినా స్వేచ్ఛ అనేది ఒకరు ఇచ్చేదా? పురుషులు కూడా స్త్రీలలాగే పుట్టారే! వాళ్లేం వంద సార్లు ప్రత్యేకంగా పుట్ట లేదుగా! ఏంటో ఏం అర్థం కాదు.

"శ్రీశ్రీ తన 'అనంతం' పీఠికలో 'నాకు ఎంత మంది ఆడాళ్లతో పరిచయా లున్నాయో నిజాయితీగా చెప్తాను. ఇష్ట మయితే చదవండి. లేకపోతే పుస్తకాన్ని వ మా ెన య ్య ం డి ' అంటాడండీ. అలా ప్రతి రచయితా తను అనుభూతి చెందితేనే రాయాలి. లేక పోతే ఊర్కోవాలి. అంతే గానీ రాసే దొకటి, చేసే దొకటి. ఫెమినిజం అంటూ వి శృ ం ఖ ల త్ ు తావిస్తున్నారు. ఏంటండీ ఇది?" ఓ వక్త ఉద్రేకంగా అన్నాడు.

"రచయిత కూడా ఓ మామూలు మనిషే. అందర్లానే మాకూ బలహీనత లుంటాయి. కాపోతే నిగ్రహం ఉంటుంది. అయినా శ్రీశ్రీ రాశాడు అని అంత గొప్పగా చెప్తున్నారు. అదే ఏ రచయిత్రో అలా రాస్తే మీరు జీర్ణించుకోగలరా?" వీలై నంత సౌమ్యంగానే అని ఆ కార్యక్రమానికి ముగింపు పలికాను.

మర్నాటి సాయంకాలం గోదావరికే ప్రయాణం. పది రోజులు ఇట్టే గడిచి పోయాయి. ఎవరో మంత్రి వస్తున్నా డంట, అంతా హడావుడి. రైలు పావు గంట ఆలస్యంగా బయలుదేరుతుం దంట.

నాకు వీడ్కోలు చెప్పటాన్కి మా చిన్నాన్న, పెద్ద నాన్న కొడుకు, అమ్మానాన్నలతో పాటే. మా అన్నయ్య ఎప్పట్లానే నా చేతులు పట్టుకుని "తల్లీ, ఎప్పు డొస్తావు మళ్లీ?" అన్నాడు. వాడి ప్రవర్తనలో మునుపటి ప్రేమే. ఏ మాత్రమూ మార్పు లేదు. మనిషి మాత్రం కాస్త లావయ్యాడు. ఆఫీసు పని ఎల్లానో త్వరగా తెముల్చుకుని అంత దూరం నుంచి నా కోసం వచ్చారు చిన్నాన్న. చిన్నప్పుడు కాళ్లు నొప్పెడుతున్నా యంటే కాళ్లు పట్టి నన్నెత్తుకు తిప్పే చిన్నాన్న. నా మట్టి పాదాల్ని ఆర్తిగా గుండె మీద ఆడించుకునే చిన్నాన్న. ఆయనలోనూ మునుపటి ఆత్మీయతే. ఏ మార్పూ లేదు. కాపోతే పెద్దరికం తెచ్చిన హుందాతనం వల్ల ఏదో దూరం. అంతే. అమ్మా, నాన్నా. వాళ్ల గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పనక్కర్లేదు. ఆ అనురాగం ప్రతి ఒక్కరికీ అనుభవమే. కొత్తగా ప్రతి వేసవికీ వస్తోన్నా ఎప్పుడూ కొత్తే. అప్పుడే పుట్టింటి నుంచి వెళ్తోన్నట్టు!

ఈ ఆలోచనల్లో పట్టించుకోనే లేదు, ఎదురుగా మా మేనత్త కొడుకు. "ఏంట్రా, నువ్విలా?" అన్న ఆశ్చర్యంగా.

"ఏం చెప్పను? నేనూ, మీ ఊరే వస్తున్నా. అక్కడ కొంచెం పనుంది. మావయ్యా, మొన్న నే చెప్పలా? నా బదిలీ విషయంలో ఒకాయనకి లంచం ఇవ్వటాన్కి వెళ్లానని. ఇప్పు డాయనకి నేను లంచం ఇవ్వ లేదని కోర్టులో సాక్ష్యం చెప్పాలి. ఈ మధ్య వేరెవరి దగ్గరో లంచం తీస్కుంటుంటే ఆయన దొరికి పోయాట్ట. వెంటనే నా డబ్బు పంపించేసి, సాక్ష్యాన్కి రమ్మనమని తనే తిరిగి డబ్బు పంపాడు. పాపం, ఇప్పుడు నే చెప్పబోయే సాక్ష్యం మీదే అతని ఉద్యోగం ఆధార పడి ఉంది. అందుకే అనుకోకుండా ఈ ప్రయాణం!"

"పిచ్చుక మీద బ్రహ్మాస్త్రంలా ఏంవిట్రా ఇది మరీను, పేద్ద పేద్ద రాజకీయ నాయకులే దర్జాగా బతికేస్తుంటేనూ! ఆఖరికి పశువుల గడ్డి కూడా అమ్మేసుకునేటంతగా దిగజారి పోయారు కదరా! పోన్లే నువ్వెళ్తే వెళ్లేవు కానీ, నువ్వూ, నీ ఉద్యోగమూ జాగ్రత!" పేపర్ మడుస్తూ అన్నారు నాన్నగారు.

పనేం చెయ్యకుండానే కబుర్లతో కాలం గడిపేసి కోట్లార్జిస్తోన్న రాజకీయ నాయకుడి కంటే, డబ్బుకు కక్కుర్తి పడయినా పని చేస్తోన్న ప్రభుత్వోద్యోగి కొంత నయం. కష్టపడి పూట గడుపుకుంటున్న పూలమ్మ వీరందరి కంటే మహోన్నతంగా అనిపించింది.

అదే మాట అమ్మతో అంటే అంటోంది కదా, "అది వాళ్ల తప్పు కాదు. ఆ స్థలప్రభావం, స్థానమహ త్యమూను. ఈ పూలమ్మని తీస్కెళ్లి ఆ రాజకీయ నాయకుడి కుర్చీలో కూర్చోబెడితే ఆమె ప్రవర్తన కూడా అంత భేషుగ్గానూ ఉంటుంది. చిన్నప్పుడు చదవలా, హరిహర, బుక్కరాయల విజయ నగర సామ్రాజ్య స్థాపన కథ! స్థానబలం అంతే!"

ముందే చెప్పాగా ఆవిడ కామన్‌సెన్స్ ముందు మేమంతా బలాదూర్.

గ్రీన్ సిగ్నల్ పడింది. రైలు కదులుతోంది. అందరి కళ్లల్లో సన్నటి నీటి తెర. గాజు తెర లోపల్నుండి వాళ్ల కళ్లల్లో కదుల్తోన్న నడి నా క్కనిపిస్తోన్నా నా కంటి కొసల్లో ఊరిన కన్నీరు ఏ.సి. కంపార్టుమెంటులో ఆవిరై పోయింది.

మానవసంబంధాలు ఇంకా పూర్తిగా తెగి పోలేదు అనుకున్నా ఆర్తిగా!

జోక్

ఒక యువకవి 'భావితరాలకు' అనే మహా బోరు కవితా సంకలనం రాసుకొచ్చి వోల్టేర్‌కి చూపించి ఎలా ఉందో చెప్పమన్నాడు.

'అది తన గమ్యం చేరదేమో!' అన్నాడు వోల్టేర్ సంశయం వ్యక్తపరుస్తూ.

సేకరణ: ఎమ్బీయస్. ప్రసాద్